ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКІУ

АДЫГЕЙ ГАЗЕТ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭХЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЗРЭ КЪЫДОКІ

№15 (21.423) ● 2009 гъэм щІышылэм (январым) и 28, бэрэжьей ● Тхъэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр соми 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

Президентым телефонкІэ епсэлъахэр

Къэбэрдей-Балькъэрым и Президент Къанокъуэ Арсен сыхьэтрэ ныкъуэкІэ телефонкІэ жэуап яритащ КЪБР-м и цыхуэхэм я упщІэхэм.

«КОМСОМОЛЬСКАЯ правда» газетым къыдэригъэпэща «линие занщІэм» цІыхуэхэм гулыитэшхуэ хуащІащ - телефоныр зы секунди увыІакъым. Куэдыр пэщІыт къэпсалъэхэм псэупІэ Іэуэхуэр нэхъыбэу къаІэтыну. Апхуэдэуи къыщІэкІащ: Къинэмышъауэ, Президентым кърата упщІэхэр теухуат псэупІэ-коммунальнэ Іуэхугъэбзэхэм я уасэхэмкІэ яІэ льготэхэр ахъшэм зэрытращІыхьым, Президентым я Іуэхур зэгупсысыпхъэу къыІытащ икІи абы и лъэныкъуэкІэ зыхуэфащэ министрхэм пщэрыльэ ящищІыну кІигъэгугъащ.

Прохладнэ щыщ Ивановэ Раисэ льэІуащ Новопокровскэ кІуэ лъэмыжьр зэрагъэпэщыжыну. Къанокъуэ Арсен кІигъэгугъащ а Іуэхур мыгувэу зэфІагъэкІыну.

Налшык щыщ Татьянэ щІэупщІащ балигъ мыхъуахэм папщІэ республикэм комендант сыхэт щагъэувыну жыхуаІэр пэжрэ щІырэ. Апхуэдэ хабзэ УФ-м и щыналъэ куэдым къащтащ. КЪБР-м и Президентым къэзыгъэ апхуэдэ хабзэ Къэбэрдей-Балькъэрым щыгъэувыпхъэу.

«Анэ щыхъ» медалыр сыт щІаІэрымыхьар? Апхуэдэ упщІкІэ Къанокъуэ Арсен зыхуаГъэзащ бын куэд зыпІанэ зыбжанэм. Президентым къагурегъаІуащ муниципалитетым зыхуагъэзэн зэрыхуейр - район администрацэхэрщ КЪБР-м Лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкІэ и министерствэм апхуэдэ тхыльхэр езыгъэхьыр.

Телефонкі эр псэльъахэр хуейт Къанокъуэ Арсен и псэукІэр зыхуэдэр зрагъэщІэнуи. Сыт ишхыр, дэзыхъэхыр? Дауэ зигъэпсэхуэр? КЪБР-м и Президентым жиІащ ерыскъыр зэмылІэужьыгъуэмэ нэхъ къыздрищтэр, крахмал зыхэлъхэр зэримышхыр. Президентым гулытэ хуещІ и Іэпкьлъэпкъыр жану щытыным: маХуэ къэскІэ кьелъыхь, апхуэдэуи и мурадщ нэхъапэм дэзыхъэхуу щыта хатхаи́ойгэм зритыжыну. Зорызигъэпсэху щыкІэм и гугъу щищІым, Къанокъуэ Арсен жиІащ апхуэдэ зэман нужь иІыхущІым къыздрыхуиныхуар.

Республикэм и Іэтащхьэм сыхьэтрэ ныкъуэм къриубыдэу упщІэ 38-м жэуап яритащ. Апхуэдизэ дыдэ кьэнати, ахэр секретарым итхри, КЪБР-м и Президентым яритащ. Къанокъуэ Арсен сыхьэтгъащ зы упщІи гулытэншэу кІимыгъэнэну.

КЪБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхуэщ1анІэ.

Президентым а Іуэхур зэгупсысыпхъэу къыІытащ икІи абы и лъэныкъуэкІэ зыхуэфащэ министрхэм пщэрыльэ ящищІыну кІигъэгугъащ.

Прохладнэ щыщ Ивановэ Раисэ льэІуащ Новопокровскэ кІуэ лъэмыжьр зэрагъэпэщыжыну. Къанокъуэ Арсен кІигъэгугъащ а Іуэхур мыгувэу зэфІагъэкІыну.

Налшык щыщ Татьянэ щІэупщІащ балигъ мыхъуахэм папщІэ республикэм комендант сыхэт щагъэувыну жыхуаІэр пэжрэ щІырэ. Апхуэдэ хабзэ УФ-м и щыналъэ куэдым къащтащ. КЪБР-м и Президентым къэзыгъэ апхуэдэ хабзэ Къэбэрдей-Балькъэрым щыгъэувыпхъэу.

«Анэ щыхъ» медалыр сыт щІаІэрымыхьар? Апхуэдэ упщІкІэ Къанокъуэ Арсен зыхуаГъэзащ бын куэд зыпІанэ зыбжанэм. Президентым къагурегъаІуащ муниципалитетым зыхуагъэзэн зэрыхуейр - район администрацэхэрщ КЪБР-м Лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкІэ и министерствэм апхуэдэ тхыльхэр езыгъэхьыр.

Телефонкі эр псэльъахэр хуейт Къанокъуэ Арсен и псэукІэр зыхуэдэр зрагъэщІэнуи. Сыт ишхыр, дэзыхъэхыр? Дауэ зигъэпсэхуэр? КЪБР-м и Президентым жиІащ ерыскъыр зэмылІэужьыгъуэмэ нэхъ къыздрищтэр, крахмал зыхэлъхэр зэримышхыр. Президентым гулытэ хуещІ и Іэпкьлъэпкъыр жану щытыным: маХуэ къэскІэ кьелъыхь, апхуэдэуи и мурадщ нэхъапэм дэзыхъэхуу щыта хатхаи́ойгэм зритыжыну. Зорызигъэпсэху щыкІэм и гугъу щищІым, Къанокъуэ Арсен жиІащ апхуэдэ зэман нужь иІыхущІым къыздрыхуиныхуар.

Республикэм и Іэтащхьэм сыхьэтрэ ныкъуэм къриубыдэу упщІэ 38-м жэуап яритащ. Апхуэдизэ дыдэ кьэнати, ахэр секретарым итхри, КЪБР-м и Президентым яритащ. Къанокъуэ Арсен сыхьэтгъащ зы упщІи гулытэншэу кІимыгъэнэну.

КЪБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхуэщ1анІэ.

● КЪБР-м и Парламентым и Президиумым

ЛэжьапІэншэхэр нэхъ мащІэ мэхъу

КЪБР-м и Парламентым и Президиумым и зэІущІэм депутатхэр «Правительствэ сыхьэтым» щедэІуащ «Урысей Федерацэм и цІыхуэхэр ІэнатІэкІэ къызэгъэпэщыным и Іуэхукі» Федеральнэ законыр гъэзэщІа зэрыхьуи икІи экономикэр зыхэхуа гугъуехьхэм къыхэкІыу цІыхуэ куэд лэжьапІэншэ мыхъуи папщІэ КЪБР-м и Правительствэм зэфІигъэкІэм.

А IУэХУМ теухуауэ къыщыпсалъэм, КЪБР-м ЦІыхуэхэр ІэнатІэкІэ къызэгъэпэщыныжкІэ и къэрал комитетым и унафэщІ **Къуэдзокъуэ Мухьэмэд** жиІащ 2008 гъэм ІэнатІэхэмкІэ Іуэхущ1апІэм лэжьапІэ къыхуагъэутыну ІыпІуэу цІыху мин 62,4-рэ къызэрекІуэлІар. Ар процент 11,4-кІэ е цІыху мини 8-кІэ нэхъ мащІэщ 2007 гъэм елъытауэ. Абыхэм ящыщу цІыху мин 53-р лэжьапІэншэу къалъытащ.

Іуэхущ1апІэм щатха лэжьапІэншэхэм я бжыгъэр 2008 гъэм цІыху мини 6,3-кІэ нэхъ мащІэ хъуащ, ипэ ита ильэсым елъытауэ. Республикэм щатха лэжьапІэншэхэм я бжыгъэр 2008 гъэм и щІыпІэм къыщыщІэдзауэ дыгъэгъазэр кэсхыу процент 1,8-кІэ ехуэхащ икІи ар лэжьэфыну псоми я процентэ 5,5-рэ хъуащ.

2008 гъэм ІэнатІэ къыхуагъэуцащ цІыху мин 15-м нэблагъэм, абыхэм ящыщу цІыху мини 2,2-р Іэщ1агъэм хурагъэджа иужькІэ. 2007 гъэм елъытауэ жылагъуэ лэжьыгъэ езыхьэкІэр процент 20-кІэ хэхъуащ икІи абыхэм я бжыгъэр цІыху 4259-рэ хъуащ.

Апхуэдэу щыт пэтми, лэжьакІуэ я къэрр республикэм къобэкІ. 2008 гъэм и кІэуэ-хым зы лэжьапІэ ІэнатІэм цІыхуэ 8 хущІэкъурт. Къуажэхэм, псом хэмыдэу щІагъэгъэщІэн, лэжьапІэхэмрэ, лэжьапІэншагъэр иджыри Іуэхушхуэу щыщытщ.

Къэпсалъэм къыхигъэщ-хьэхуІащ лэжьапІэ зыфІэкІуэдахэм я бжыгъ

2009 гъэм гъатхэпэм и 1-м

Къбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэр хахынущ

Хэхыныгъэмкlэ хуитныныгъэхэм, хэхыныгъэ Iуэхухэм ятеухуа лжьыгъэ нэхыбфIэхэр кыых эхынымкlэ Урысей Федерацэм и еджапlэ нэхыщIхьэхэм (юридическэ вузхэмрэ факультетхэмрэ, правовой кафедрэхэм) я студентхэмрэ аспирантхэмрэ я зэпеуэу 2008-2009 гъэ еджэгъуэм ирагъэкlуэкlым и республикэ Iыхьэм теухуауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэ

2009 гъэм щыпшылэм и 22-м Налшык къалэ №40/2-9

«Хэхыныгъэмкlэ хуитныныгъэхэм, хэхыныгъэ Iуэхухэм ятеухуа лжьыгъэ нэхыбфIэхэр кыых эхынымкlэ Урысей Федерацэм и еджапlэ нэхыщIхьэхэм (юридическэ вузхэмрэ факультетхэмрэ, правовой кафедрэхэм) я студентхэмрэ аспирантхэмрэ я зэпеуэм и республикэ Iыхьэр 2008 - 2009 гъэ еджэгъуэм егъэкIуэкIыным теухуауэ» Урысей Федерацэм и ХэхакIуэ комиссэ нэхыщIхьэм 2008 гъэм жэпуэгъуэм и 2-м кыдыгъэкIа Унафэ №133/975-5-м ипкъ иткIэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм **унафэ еш!:**

1. Хэхыныгъэмкlэ хуитныныгъэхэм, хэхыныгъэ Iуэхухэм ятеухуа лжьыгъэ нэхыбфIэхэр кыых эхынымкlэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и еджапlэ нэхыщIхьэхэм (юридическэ вузхэмрэ факультетхэмрэ, правовой кафедрэхэм) я студентхэмрэ аспирантхэмрэ я зэпеуэм и республикэ Iыхьэр 2008 - 2009 гъэ еджэгъуэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкlэ и министерствэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и еджапlэ нэхыщIхьэхэм ящIыгъуу егъэкIуэкIын.

2. Хэхыныгъэхэмкlэ хуитныныгъэхэм, хэхыныгъэ Iуэхухэм ятеухуа лжьыгъэ нэхыбфIэхэр кыых эхынымкlэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и еджапlэ нэхыщIхьэхэм (юридическэ вузхэмрэ факультетхэмрэ, правовой кафедрэхэм) я студентхэмрэ аспирантхэмрэ я зэпеуэм и республикэ Iыхьэр 2008 - 2009 гъэ еджэгъуэм егъэкIуэкIынымкlэ республикэ комиссэм хэтхэр къэштэн, мы Унафэм и гуэдзэным зэритым хуэдэу.

3. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и еджапlэ нэхыщIхьэхэм яхуэгъэзэныр кыых аха лжьыгъэм хэпльэн икIи кьыпщыгъэ папщIэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и республикэ комиссэм 2009 гъэм гъатхэпэм и 1-м нэсыху хуагъэхьыну.

4. Мы Унафэр цIыхубз хьыбарегъащIэ Iэнатlэхэм кьытедэн икIи Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм Интернетым щIэ сайтым илъхьан.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэщl ТУПИКИН Андрей
Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Секретарь АТМУРЗАЕВЭ Ириндо

«Захуагъэ здэщыIэ Урысей: Хэку/Пенсионерхэр/ГъащIэ» политикэ партым Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыIэ и ЩIыналъэ кудамэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и еплIанэ хэхыгъуэм и депутатхэм я кандидатхэм я спискэу кьыхилъхьар икIи щIыху 18 иту Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм 2008 гъэм дыгъэгъазэм и 31-м кьыдигъэкIа Унафэ №37/17-4-мкIэ итхар, апхуэдэу кандидатхэм я спискэр егъэтхьыным пыщIа документхэр ящIэрэ кандидатхэм я спискэр кьыз эрагъэлъагъуэ хабзэм, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэр хэхыным и Iуэхуки I» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 28, 29, 32 статьяхэм.

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и депутатхэр хэхыным и Iуэхуки I» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 32, 34 статьяхэм япкъ иткIэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм **унафэ еш!:**

1. «Захуагъэ здэщыIэ Урысей: Хэку/Пенсионерхэр/ГъащIэ» политикэ партым Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыIэ и ЩIыналъэ кудамэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэм я кандидатхэм я спискэу кьыхилъхьар, щIыху 18 зэрытыр, тхын 2009 гъэ щышылэм и 23-м сыхьэт 17-рэ дакьикъэ 15-м.

2. Кандидату ятхахэм етын ягъэува теплъэм хуэдэ зиIэ удостоверенэхэр.

3. Мы Унафэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щIыналъэ хэхакIуэ комиссэхэм яхуеГъэхьын.

4. Мы Унафэр, «Захуагъэ здэщыIэ Урысей: Хэку/Пенсионерхэр/ГъащIэ» политикэ партым Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыIэ и ЩIыналъэ кудамэм кандидатхэм я спискэу иригъэтхар, абы щIыгъу адрей Iуэхухэр цIыхубз хьыбарегъащIэ Iэнатlэхэм кьытедэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэщl ТУПИКИН Андрей
Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Секретарь АГМУРЗАЕВЭ Ириндо

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и еплIанэ хэхыгъуэм и депутатхэм я кандидатыр «Зыуэ щыт Урысей» Урысейпсо политикэ партым и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм кандидатхэм я спискэу кьыхилъхьам хэгъэкIыжыным и Iуэхуки I

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэ

2009 гъэм щыпшылэм и 23-м Налшык къалэ №41/3-3

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэр хэхыным и Iуэхуки I» 2008 гъэм щышылэIуэм и 5-м кьащта Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Закон №56-РЗ-м и 39 статьям и Iыхьэ 1-м тету икIи «Зыуэ щыт Урысей» Урысейпсо политикэ партым и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм кандидатхэм я спискэу кьыгъэлъэгъуам, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ Комиссэм 2008 гъэм дыгъэгъазэм и 31-м кьыдигъэкIа Унафэ №37/17-1-мкIэ итхам Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и еплIанэ хэхыгъуэм и депутатхэм я кандидату ит Озбек Б.Е. езым кьита лъэIум ипкъ иткIэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм **унафэ еш!:**

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэм я кандидатхэм я спискэу «Зыуэ щыт Урысей» Урысейпсо политикэ партым и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм кьитам хэгъэкIыжын Озбек Бор Едыдж.

2. Мы Унафэр цIыхубз хьыбарегъащIэ Iэнатlэхэм кьытедэн икIи Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм Интернетым щIэ сайтым илъхьан.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэщl ТУПИКИН Андрей
Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Секретарь АГМУРЗАЕВЭ Ириндо

Кандидатхэм я спискэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм 2009 гъэм щIыпшылэм и 22-м итхар (унафэ №40/2-1)

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и еплIанэ хэхыгъуэм и депутатхэм я кандидатхэм я спискэу «Урысей и Либерал-демократие парт» политикэ партым и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм

къигъэлъэгъуар

1. Гриневич Валерий Владислав и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1963 гъэм мэлыжьыхьым и 11-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Налшык къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Прохладнэ къалэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «Къббалькъэнсресурсхэр» къэралI Iуэхущ IапIэм и участкэм и унафэщIщ, Прохладнэ къалэ округым и щIыпIэ самоуправленэм и Советым и депутатщ, ЛДПР-м хэтщ, ЛДПР-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм и координаторщ.

2. Щауэ Юрий Iэхьед и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1957 гъэм фокIадэм и 13-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Бахъсэн район, Бахъсэн къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Бахъсэн къалэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «Бахъсэн ДРСУ» ОАО, генеральнэ директорщ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатщ.

3. Гемуев Калет Юсуф и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1957 гъэм щэкIуэгъуэм и 1-м, къыщалъхуа щIыпIэр - Кыргызыз Республикэ, Ош область, Кызыл-Кия къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «Ай Би Си Промстрой» трест ООО, управляющиц, ЛДПР-м хэтщ, ЛДПР-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм и координаторым и кьуэдзэнщ.

5. Къэрэгъуй бесльан Хьэрэмзий и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1960 гъэм гъатхэпэм и 20-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Аруан район, Аргудан къуажэ, щыпсэу щыпIэр -Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Лэскэн район, Аргудан къуажэ, и щIэныгъэр - щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «Майскэ пивэ завод» ООО, генеральнэ директорщ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатщ.

6. Войтовэ Татьянэ Виктор и пхъур, къыщалъхуа зэманыр - 1971 гъэм мэкъуауэгъуэм и 5-м, къыщалъхуа щIыпIэр - Къзэхьстан, Караганда къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «АТТИК» компание ООО, инженер-конструкторщ, ЛДПР-м хэтщ.

7. Тутыкъу Анзор Мырзэбэч и къуэр, къыщалъхуа зэманыр -1969 гъэм мазаем и 6-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Налшык къалэ, щыпсэу щIыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «ЖилКапИнвест» ООО, генеральнэ директорщ, ЛДПР-м хэтщ.

8. Настаев Алисолтан Магомед и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1954 гъэм бадзэуэгъуэм и 3-м, къыщалъхуа щIыпIэр - Кыргызыз Республикэ, Ош область, Кызыл-Кия къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Iуащхьэмахуэ район, Тырныауз къалэ, и щIэныгъэ -профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «АССО» фирмэ ООО, директорщ.

9. ДыщэкI Мурат Георгий и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1968 гъэм щышылэм и 1-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Налшык къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «Къалэ хуабэ» ООО, директорщ, ЛДПР-м хэтщ.

10. Туменов МутIалиб Владимир и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1960 гъэм щышылэм и 19-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Шэрдж район, Къущхьэтау къуажэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Хьэсэней къуажэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «Москва и Индустриальэ Банк» ОАО, кьудамэм и унафэщIщ, ЛДПР-м хэтщ.

11. Гриневич Наталье Александр и пхъур, къыщалъхуа зэманыр - 1976 гъэм жэпуэгъуэм и 15-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Налшык къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Прохладнэ къалэ, и щIэныгъэр - профессионально курыт щIэныгъэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «НАОС+» ООО, кадрэхэмкI отделым и унафэщIщ, ЛДПР-м хэтщ, ЛДПР-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм и секретарщ.

12. Амщыкъуэ Мухьэмэд Ахьмэд и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1965 гъэм мэкъуауэгъуэм и 4-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Налшык къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Есэнтыгъуэрам, унэ №11, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «ЮТК» ОАО-м и Къэбэрдей-Балъкъэр Iуэхущ IапIэ, Налшык къалэм и автотранспорт участкэм и механикщ, ЛДПР-м хэтщ, ЛДПР-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм и Налшык къалэ кудамэм и координаторщ.

13. Барабаноев Константин Василий и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1953 гъэм накьыгъэм и 28-м, къыщалъхуа щIыпIэр - Иркутск область, Черемховэ къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Прохладнэ къалэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «Глюко» ООО, директорщ, ЛДПР-м хэтщ.

14. Гындыгъу Иброхьим Ануар и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1969 гъэм мазаем и 26-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Прохладнэ район, Альтуд къуажэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Прохладнэ район, Альтуд къуажэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «ЮНИК» ООО, директорщ, ЛДПР-м хэтщ.

15. Бурда Эдуард Владимир и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1969 гъэм бадзэуэгъуэм и 6-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Майскэ къалэ, щыпсэу щыпIэр -Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Майскэ къалэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - пенсионерщ, ныкъуэдыкъуэщ, ЛДПР-м хэтщ.

16. Соловьев Владимир Николай и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1977 гъэм дыгъэгъазэм и 10-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Аруан район, Нартквадэ къалэ, щыпсэу щыпIэр -Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Аруан районым, Нартквадэ къалэ, и щIэныгъэр - нэмыIъэса профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «Кавказ Ищхьэрэ гъущ гъуэгум и Прохладнэ гъуэгу Iыхьэр, бригадирщ, ЛДПР-м хэтщ.

17. Бейгуленко Сергей Николай и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1964 гъэм фокIадэм и 2-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Тырныауз къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Iуащхьэмахуэ район, Тырныауз къалэ, и щIэныгъэр - курыт профессионально щIэныгъэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - Тырныауз къалэм дэт «Гимназие №5» муниципальнэ Iуэхущ IапIэ, егъэджакIуэщ, ЛДПР-м хэтщ, ЛДПР-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм и Iуащхьэмахуэ район кьудамэм и координаторщ.

18. Тогузаев Iэмин Кемал и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1961 гъэм дыгъэгъазэм и 9-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Шэрдж район, Бабугент кьуажэ, щыпсэу щыпIэр -Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - щIалъэкIэ лажьэркъым, ЛДПР-м хэтщ, ЛДПР-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм и Шэрдж район кьудамэм и координаторщ.

19. Зокьей Альберт Хьэзрэйил и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1963 гъэм жэпуэгъуэм и 16-м, къыщалъхуа щIыпIэр - КъБР, Налшык къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Аруан район, Аруан къуажэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - щIалъэкIэ лажьэркъым, ЛДПР-м хэтщ, ЛДПР-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм и Шэрдж район кьудамэм и координаторщ.

20. Ульбашевэ Татьянэ Виктор и пхъур, къыщалъхуа зэманыр - 1972 гъэм щыщхьэIуэм и 5-м, къыщалъхуа щIыпIэр - Налшык къалэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, и щIэныгъэр - профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «Сириус К» компание ООО, гаражым и унафэщIщ, ЛДПР-м хэтщ.

22. Брановец Александр Евгений и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1970 гъэм дыгъэгъазэм и 23-м, къыщалъхуа щIыпIэр - Магадан область, Ольскэ район, Армань поселкэ, щыпсэу щыпIэр -Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Прохладнэ къалэ, и щIэныгъэр - профессионально курыт щIэныгъэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэ, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - «Прохладнэ» банк ООО, шоферщ, ЛДПР-м хэтщ, ЛДПР-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм и Прохладнэ район кьудамэм и координаторщ.

23. Поддубняк Сергей Сергей и къуэр, къыщалъхуа зэманыр - 1984 гъэм щышылэм и 2-м, къыщалъхуа щIыпIэр - Приморскэ край, Октябрьскэ район, Ильичевкэ къуажэ, щыпсэу щыпIэр - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Майскэ къалэ, и щIэныгъэр - нэмыIъэса профессионально щIэныгъэ нэхыщIхьэ иIэщ, и лжьанIэ е кьулыкъущIапIэ нэхыщIхьэр, ящIыгъ кьулыкъур, зэлъжь Iуэхур - Кавказ Ищхьэрэ гъущ гъуэгум и Прохладнэ гъуэгу Iыхьэр, бригадирщ, ЛДПР-м хэтщ.

«Зыуэ щыт Урысей» Урысейпсо политикэ партым и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и еплIанэ хэхыгъуэм и депутатхэм я кандидатхэм я спискэу кьыхилъхьар тхыным и Iуэхуки I

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэ

2009 гъэм щыпшылэм и 23-м Налшык къалэ №41/3-4

Кандидатхэм я спискэр кьыщитым «Зыуэ щыт Урысей» Урысейпсо политикэ партым и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэр хэхыным и Iуэхуки I» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм 2008 гъэм дыгъэгъазэм и 31-м кьыдигъэкIа Унафэ №37/17-1-мкIэ итхар, апхуэдэу кандидатхэм я спискэр егъэтхьыным пыщIа документхэр ящIэрэ кандидатхэм я спискэр кьыз эрагъэлъагъуэ хабзэм, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэр хэхыным и Iуэхуки I» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 28, 29, 32 статьяхэм.

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и депутатхэр хэхыным и Iуэхуки I» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 32, 34 статьяхэм япкъ иткIэ, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэщl ТУПИКИН Андрей и Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Секретарь АГМУРЗАЕВЭ Ириндо и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэ 2009 гъэм щышылэм и 23-м кьыдигъэкIа Унафэ №37/17-1-мкIэ итхам Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и еплIанэ хэхыгъуэм и депутатхэм я кандидатыр (хэр) «Зыуэ щыт Урысей» Урысейпсо политикэ партым и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм кандидатхэм я спискэу кьыхилъхьам хэгъэкIыжыным и Iуэхуки I» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм 2008 гъэм дыгъэгъазэм и 31-м №38/18-1-м щIэту, 2009 гъэм щышылэм и 22-м №40/2-2-м, №40/2-3-м щIэту, 2009 гъэм щышылэм и 23-м №41/3-3-м щIэту кьишта унафэхэр кьэльытауэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм **унафэ еш!:**

1. «Зыуэ щыт Урысей» Урысейпсо политикэ партым и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэм я кандидатхэм я спискэу кьыхилъхьар, щIыху 115-рэ зэрытыр, тхын 2009 гъэм щышылэм и 23-м сыхьэт 17-рэ дакьикъэ 36-м.

2. Кандидату ятхахэм етын ягъэува теплъэм хуэдэ зиIэ удостоверенэхэр.

3. Мы Унафэр Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щIыналъэ хэхакIуэ комиссэхэм яхуеГъэхьын.

4. МыУнафэр, «Зыуэ щыт Урысей» Урысейпсо политикэ партым и Къэбэрдей-Балъкъэр щIыналъэ кудамэм кандидатхэм я спискэу кьыхилъхьар, щIыху 115-рэ зэрытыр, тхын 2009 гъэм щышылэм и 23-м сыхьэт 17-рэ дакьикъэ 36-м.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэщl ТУПИКИН Андрей
Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Секретарь АГМУРЗАЕВЭ Ириндо

● Хъыбар гуапэ

УнафэщI гумызагъэ

Сурэтыр **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

Зи нэм сэкъат иIэ ныбжьыщIэхэм папщIэ Налшык къалэ дэт сабий гъэсапIэ №40-м и унафэщI Хэкъуэн Нинэ Урысейм и лъэпкъхэм я ассамблеем, Лъэпкъ Артийскэ комитетым, УФ-м Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ, Лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкIэ, Щэнхабзэмрэ хьыбарегъащIэ IэнатlэхэмкIэ и министерствэхэм, Урысейм и творческэ союзхэм къабгъэдэкI дыщэ медаль иджыблагъэ кьратащ икIи «2008 гъэм и лауреат» цIэ лъапIэрэ кьыфIащащ. «Егъэджэныгъэ» номинацэм хиубыдэу.

АПХУЭДЭ пщIэр Нинэ кьыхуэзыхьащ, дауи, и Iэнатlэм псэхьэлэту зэрыпэрытыщ, зи унафэщI гъэсапIэр сыт и лъэныкъуэкIи зыхуэй хуэгъэзэным зэрегулэрыщ, абы кьеблагъэ Iуэ щIыкIуэ и гур яхуэзгъэхуэу зэрахэтыщ.

Нинэ Ростов къалэ педагогическэ дэт университетыр кьиухри, сабий гъэсапIэм лжьэн щыщIидзат. Илъэс 30 лъандэрэ зыпэрыт Iэнатlэм къалэн кьыщищIыр ныбжьыщIэхэр еджэным хуэгъэзэгъырыным и закъуэкIым, атIэ абыхъэм я узынщагъэр зэфIэгъуэжьынри я пщэ кьыдохуэ. ЗорыжьатIащи, гъэсапIэ №40-м кьеКIуалIэ цIыкIуэр зи нэм фIыуэ имыльагъуэкIэ сыт и лъэныкъуэкIи кьызэгъэпщащ гъэсапIэр.

Мы сабий гъэсапIэр куэд щIауэ долажьэ Налшык къалэм дэт 1-нэ поликлиникэм, аращ абы и дохутырхэр кьыздикIри. Нэхэм еIэзэхэм нэмыщI, абы щыIэщ логопед, психотерапевт, нэгъуэщI Iэщ IагъэпIэхэри.

- Сабийхэм я узынщагъэм кIэлъыплъ дохутырхэм мэщIи, ди Iуэхущ IапIэм щылажьэ гъэсакIуэхэр псэемыблэж защIэщ, - жеIэ Нинэ. - Дэтхэнэ сабийми бгъэдыхьэкIэ зырыз кьызыуэзыгъуэтыф, цIыкIуэхм яхуэгумащIэ ди Iэужьакъуэхэм я къалэныр ящIэрэ зэрыгъэгъэщIэ. Ар къегъэльагъуэ адэ-анэхэр кьызэрыпхуэзэрэзым, ди лэжьыгъэр республикэм кьызэрыщащIыпхьэм.

Мы сабий гъэсапIэр программэ хэхам тету мэлажьэ. ЦIыкIуэхм я акъылым, къуэхым зегъэужьыным кьыдэкIуэу, зи нэм сэкъат иIэхэм зэрелъэз Iэмалхэр зыхуэхуэна а программэм кьигъэуви псори зэрагъэзэщIэным иужь итщ унафэщIри абы и нэIэм щIэту лажьэхэри. Псалъэм папщIэ, нэхъыжь цIыкIуэхри нэхъыщIэхэри дехьэх гъэсапIэм кьыщыззрагъэпэща тетар студием. ГъэсакIуэхэр я дэIэпыкъуэгъуэ, нэхъыжь гулым хэт ныбжьыщIэхэм ягъэхьэзыра теплъэгъуэхэр нэхъыщIэ цIыкIуэхэм ирагъэпльагъу. Ар хабзэфI яхуэхуащ, студием екIуэлIэну я нэ къокI дэтхэнэ зыми. Абыхэм кьакIэрыхуркъым кьэфну хуейхэм я бжыгъэри. Сабийхэр кьафэм хэзыгъэгъуэзэ гъэсакIуэ яIащ, цIыкIуэхм яфIэфI дыдэщ ар кьаэзрыдэлажьэр.

Зи гугъу тщIы Iуэхущ IапIэм «КъБР-м 1998 гъэм и гъэсапIэ нэхъыфI» цIэ лъапIэр кьыфIащауэ щытащ. А псори, щэч хэмылъу, зи фIыщIэр зи Iэщ IагъэпIэм ящIэ зыщIыгъуэ, зи нэм ящIыгъуэ, зи нэ къокI дэтхэнэ зыми. Абыхэм хэзыгъэгъэщIэным, ар хабзэкIэ зыщIыгъуэ, ар къыдэхуэ псомкIи кьызэгъэпэщыжьыр, адэ-анэр кьахуэзэрэзыуэ цIыкIуэхм яхэтыжьыр, абыхэм я узынщагъэр зэфIэгъэувэжьынкIэ екIуу зэтезыубгъа Хьэкъуэ Нинэ куэдым фIыцIэ хуащI. Ар зэрыхэлэлыщ, зэхэщIыкI зэпIэрщ адэ-анэм пщIэи дзыкьи кьыщIыхуащIыр.

ШЫПШ Данэхуэ.

КъБР-м и Президентым и сайтым къагъэхьа упщIэхэм я жэуапхэр

ИалъэхэмтещIыхьауэ

Си унагъэр си гъусэу сыщопсэу Кудиевым и цIэр зэзыхъэ «Горный» хьэлэм, 6 «б» унэм. Iуэхур зытещIыхьар мы хьэлэм псыр сыхьэти 6-м кьыщыщIэдзауэ 23-м нэсыху фIэкIа кьызэрымыкIэущ. ЩIэттыну пщIэр зыхуэдизыркъым Iуэхур здэщыIэр, ахъшэм тетщIыхьыркъым, ауэ зы тхьэмахуэ зэхуакум хиубыдэ махуи 7-м зы жэщ-махуэм хуэзэу сыхьэт 24-кIэ псы дыхуейщ. Кьаалэм и нэгъуэщI хьэлэхэм мыпхуэдэ гъэщIэгъуэ щыIэкъым. Абыхэм щхьэ кьакIэрыгъэ щIэтыжащ. Хуэфащэ дыпонэIэу ди гугъуехьхэм гу кьылыптэну.

ЗУБРИЧЕВ М. А., *Налшык къалэ*

Жэуап ирет Налшык къалэ округым и администрацэм и Iэтащхьэм и кьалэнхэр зыгъэзащIэ Хьэрбаст Э. А.:

**- Зи гугъу ящI унэм псы щIыIэ, щIтыр ират «Налшыктеплоэнерго» ОАО-м и хуабэ тIыпщынIэ нэхыщIхьэм кьыхащIи. Ар зэрылажьэр сыхьэти 6-м кьыщыщIэдзауэ сыхьэт 23-м нэсыху. Iуэхур зэлыьтар «Кьыщхьэ», «ЩIхьэлыкIэ Псыф» псыкьитIэхъуанIэхэм я лъэщагъэ кьалэм ику, ищI-кьухьэнIэ хьэлэхэр кьызэгъэпэщын щхьэкIэ зэрахуримыкьурщ. Ар дгъэзэкIуэжьи папщIэ Кьыщхьэ и Iэшэлъашхэм псы кьыщIэшынIэу 8 - 10 щыдубруун хуейщ. Абы кьыдэкIуэу «Налшык» подстанцым километр 32-м бжьамийэр щIэкIэ щызэхуэкIыжьынкIэ хуейщ, апхуэдэу «Налшык» подстанцым щетэжьажу «ЩIхьэлыкIэ Пс

● ДифІ догъэлъапІэ

Елмэс Албий и зэфІэкІ

Елмэс Албий Мурадин и къуэр Бахьсэн районым ыхьэ Кьыбэрзи, ЕтІуанэ (Испэмей) къуажэм 1939 гъэм щІыщылэм и 20-м къыщалъхуащ, щеджащ, 1963 гъэм КъБКъУ-р бынуахащ. Мэкъумэш щІэныгъэхэм я докторщ, профессорщ, ипхъэ куэд хъуауэ КъБКъМА-м щрегъадж.

И къэхутэныгъэхэр щыдзэхуэхьэса щІэныгъэ дэжьыгъэу 100-м щІигъу нІэщ. Абыхэм ящыщу монографиерэ брошюрэу 10-р еджапІэ нэхъыщхьэхэм я студентхэмрэ АПК-м и дэжьакІуэжэмрэ къаугъэсэрэ.

АР БЭШЭЧЩ, псэ хьэлэлщ, вэгъэзэгъ. Нэхъыщхьэращ, щІыхь пэжу, ящІэу фІэмащІэу дунеим тетщ. Хабзэ дахэ зэрыльэпкъуэм кьызэрыхэкІар нэрылъагъу пщинщІу зэпІэзэрытщ.

Зэрытщ Іэщи, нэхъапэхэм кьуажэдэсхэм Іэщ Іагъэ щапІуэпкр мэкъумэш Іэнатіэрт. Албий и адэ Мурадин шофер, трактор бригадэм и унафэщІу илъэс куэдкІэ лэжьащ. Аращ щІалэ щыкІум щІыр фІыуэ езыгъэльэгъуар.

«Ди адэр жэщ-махуэ имыІэу губгъуэм итт, ди анэр зэрыбниблым кьыттеубгъуауэ диплырт. Школым дыкьыщІдэхуэм, гъэмахуэ зыгъэпсэхугъэхэм деж зыри Іуэхуншэ дыхьхуртэкъым. Сэ ди адэм сригъуэсу губгъуэм сыкІуэн сфІэфІт - пхъэІэщэтес сахуэхьурт, Іэнэ зыщтэхэм, кІапІинэ зыщІхэм, Іэтэ зэтезыльхьэхэм сахэ тт. Зэдэпльхуэзэщыпхъуэхэм ди сабиигъыэр зауэ нэхужьым хуэдыдаМ, унатЫуэщхуэр дыззыеэрыІыгъым, дызэрыгъэхуэгъапэм гугъуехьэр тщингъэгъупщэрт», - жеІэ Албий.

Игури и псэри щІым етауэ къэтэджащ Елмэс Албий. Курыт школыр кьнуха нэужь, Іэщ Іагъэ хуэхьунум куэдрэ егупсыкакъым - Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым мэкъумэш хозяйствэмкІэ и факультетым щІэтІысхьэрэ агроном еджащ. 1963 гъэм, дипломыр кьратыжыным мазэ зытІыщ фІэкІа имыІэжу, я кьуажэм щызэхэт колхозым яшэжри, трактор бригадэм и унафэщІу илъэс куэдкІэ лэжьащ. Аращ щІалэ щыкІум щІыр фІыуэ езыгъэльэгъуар.

«Ди адэр жэщ-махуэ имыІэу губгъуэм итт, ди анэр зэрыбниблым кьыттеубгъуауэ диплырт. Школым дыкьыщІдэхуэм, гъэмахуэ зыгъэпсэхугъэхэм деж зыри Іуэхуншэ дыхьхуртэкъым. Сэ ди адэм сригъуэсу губгъуэм сыкІуэн сфІэфІт - пхъэІэщэтес сахуэхьурт, Іэнэ зыщтэхэм, кІапІинэ зыщІхэм, Іэтэ зэтезыльхьэхэм сахэ тт. Зэдэпльхуэзэщыпхъуэхэм ди сабиигъыэр зауэ нэхужьым хуэдыдаМ, унатЫуэщхуэр дыззыеэрыІыгъым, дызэрыгъэхуэгъапэм гугъуехьэр тщингъэгъупщэрт», - жеІэ Албий.

Игури и псэри щІым етауэ къэтэджащ Елмэс Албий. Курыт школыр кьнуха нэужь, Іэщ Іагъэ хуэхьунум куэдрэ егупсыкакъым - Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым мэкъумэш хозяйствэмкІэ и факультетым щІэтІысхьэрэ агроном нэхъыщхьэу щыщыІа илъэсхэм етІысжакъым. Хьэцэпэцэмрэ нартыхумрэ куэду ящІэрт, хадзэхкІэмрэ жыг хадзэмрэ зэрахьэрт, гъэ кьэси ахуэбагъуэрт. Зэрыгумэзагъэм, сыт хуэдизрэ Іуэхуми ящІэрыхуэІэижьым, щІэныгъэр и гъьабжьэу лэжьыгъэр зэриунэтІым кьыхэкІыу, пщІэшхуэ кьыхуащІырт. Аушыджэр щыщыІам жыг хадзэм зегъэужьыным кьаруушуэ ирихьэлІащ Албий. Ар зи уафэщІ гупышхуэм жыг лІэужьыгъуэ 50-м щІигъу псы здэмыкІуэ джабэ нэкІуэм щагъэунэхуэрт. Я ухъэнщІыкІэм щегъэжьауэ адэкІэ ещІэкІыпхъэкъм я деж щынэхьажу псори зэхьэлъызыгъэкІуэр зи къарупльыгъуэ агроном-щІэныгъэлЫрт. Гектар 1000-м щагъэнэжу жыг лІэужьыгъуэхэм хьэІэмэтыщІэу зэрызэужьыр щІыпІэ куэдым хэІущІыбу щыхъуат. Иджы а хозяйствэм щагъэкІуэжЫрт жыггъэкІхэм я Союзэпсо, Урысейпсо семинар-зэІущІэхэр. Я лэжьыгъэм, кьагъэсэбэп Іэмалхэм зэкъуэсхэр хигъэтъуазэу апхуэдэ зэхьэхьэхэм Албий Іэдакъэр кьыщІэпсэльащ.

Партыху гъэкІынымкІэ Урысейпсо щІэныгъэ-кьэхутакІуэ институт кьыщцІэзрагъэпсщ пльэхъэнэм Елмэсым и зэфІэкІыр хэІущІыІу хъуати, абы играгъэблагъэ. Лабораторэ унафэщІу, щІэныгъэ лэжьакІуэ нэхьыщхьэу зэрыщытым хуэдэу, мэкъумэш академием щригъаджэрт икІи Ѣрч районым щыІэ «ОПХ» опытнэ хозяйствэм нартыху жылапхъэфІхэр щигъэуэхуу щІедзэ. Щы хэжа яІэт, зыхуей техникэкІэ кьызэгъэпэщати, Іуэхур хьарзынэу дэкІырт. Апхуэдэ гъэнэжуныгъэ дыдэ Нар тан кьуажэмэ щригъэкІуэкІыу хуэжьэ. Ѣэмыкьгъэ псори кьыщІежьащ Албий зи гъэфІэгъэ лабораторэрт. Институтыр зэкъуащІыжу Налшык дахьжыхьу, лабораторэм щыщ щІэныгъэлІхэм кьэгъэхьуа нартыху жылапхъэхэм щІэупщІэшхуэ яІащ.

Ижьрей илъэс 15-м Елмэсым Кьэбэрдей-Балъкъэр къэрал мэкъумэш академием щым узэрелэжьыр, кьэкІыгъэхэр кьызэрыбгъэкІын хуейр студентхэм щрегъэдж.

2005 гъэм и щэкІуэгъуэ мазэм академием и диссертацэ щІыгъ. Абы щІэныгъэхэм я доктор цІэр. ИужькІэ Урысей Федерацэм и аттестацэ комитет нэхъыщхьэм а унафэр кьищтащ. Диссертацэм лъабжьэ хэлъ ІуэхуитІ щызэхэтщ 40-м еджагъэшхуэм ирегъэкІуэ кІэлъыплъынымгъэхэмрэ гъэунэхуныгъэхэмрэ. Ящ дыдэ Кавказ Ищхъэрэм пхыгъэкІа щыхъащІ фІагъ льагэ нІэу щыхьагъэ. Ар ди Кавказ Ищхъэрэм пхыгъэкІа щыхъащІ фІагъ льагэ нІэу щыхьагъэ. Ар ди Кавказ Ищхъэрэм пхыгъэкІа щыхъащІ, гибрид нартыхуэм кьатыну бэвагъыр куэдкІэ зэтъыта Іуэхугъуэхэм я теухуа лэжьыгъэр. Апхуэдэу щыщалъытащ Іуэхущ Іапі э пашэу щыт Ставрополь кьалэм дэт аграрнэ университетым.

Албий и унагъуэкІи насыпыфІщ. И щхьэгъусэ Ритэ химие щІэныгъэ хэм я кандидатщ, куэд щІауэ КъБКъУ-м щолажьэ. Я кьуэ Мурат инженер-механикщ, ятІуэ нэхьыжь Маринэ Ставрополь дэт политехникэ институтым щеджащ, Іэнатіэ хъарзынэ иІэу Налшык дэсщ, ятхуэ нэхьыщІэ Залинэ КъБКъУ-м и щолажьэ. Я кьуэ Мурат инженер-механикщ, ятхуэ нэхьыжь Маринэ Ставрополь дэт политехникэ институтым щеджащ, Іэнатіэ хъарзынэ иІэу Налшык дэсщ, ятхуэ нэхьыщІэ Залинэ КъБКъУ-м

Зи ІэщІагъэм хуэІэижь

● Ди псэлъэгъуэр

***Налшык дэт езанэ сабий поликлиникэм и лэжьыгъэм тедгъэпсэльыхьыр мурадкІэ дэ зыхуэдгъэзащ а сымаджэщым и дохутыр нэхъыщхьэ Мэремщауэ ФатІимэ Іэуес и пхъум. ФатІимэ и Іэщіагъэм фы дыдэу зэрыхихыщыкІым къыдэкІуэу (ар категорие нэхъыщхьэ зиІэ дохутыр-педиатри), щыжу гуапэщ, и лэжьэгъуэхэм пщІэ кьыхуащІ. Ар, дау, езым и Іуэху зехьэкІэ дахэкІэ, и щыхъ хэтыкІэкІэ кьиэжьыжащ. Абы и щыхьэтщ ФатІимэ КъБР-м щыІэ зиІэ и дохутыр щІэ лъапІэр къыззыфІащар, «Урысейм и щыІэ нэхъыфІхэр» щІэнгъуазэм и щІэр зэрыратхар, КъБР-м и Правительствэм, Хьэпшагъэр хъумэнымкІэ и министерствэм, Налшык къалэ администрацэм я щыхь тхыльхэр къыззрыхуагъэфэщар.**

- ФатІимэ, уи Іэщіагъэр дауэ къыхэпха зэрыхъуар?

- Налшык и 7-нэ курыт еджапІэр медалкІэ къэзухащ. Школым сыщыщІэсым нэхъ сыдэзыхьэ хьыр франджыбзэрат, сызыхуеджэну си мурадри арат, ауэ си адэшхуэм до хутыр сыхъуныр и хъуэпсапІэти, Орджоникидзе дут медицинэ институтым сыщІэтІысхьащ.

«Кьыхэсха Іэщіагъэмкіэ сыщымыуаэу пІэрэ?», - жысІэу сыщегупсысри щыІащ япэ иІэсхэм, ауэ 4-нэ курсым дынэсу педиатриер дджым щыхъум кьызгурыІуэжащ сызэрыщымыуар. Илъэс 34-рэ хъуауэ си Іэщіагъэм сыпэрытщи, сыщыхуищІагъэ уэжа кьэхъуакъым. Лжкъэн щІэздзэри, илъэс 12-кІэ участковэ педиатриер, нумыкІ апхуэдизу дыдэкІэ дохутыр нэхъыщхьэм и куэдзэу сыщытащ. ИлъэсипщІ хъуауэ дохутыр нэхъыщхьэу солажь.

- Сабийхэм я узынщагъэр зэтеуважьынщ куэдкІэ елъытащ дохутырхэм я зэфІэкІымрэ я Іэзагъэмрэ. Зи Іэщіагъэм фІыуэ хэзыщыкІ дохутырхэр фызрикъуэдым щэч кьыхегъэхьрякъым. Абыхэм я гугъу уэзгъэщІынут.

- Ди поликлиникэм щыІэу 270-рэ щолажь. Абыхэм ящыщу 3-м «КъБР-м щыхъ зиІэ и дохутыр» щІэ лъапІэр зэрахьэ, 7-р узынщагъэр хуэмэным и отличникщ, процент 40-м япэ категориерэ категорие нэхъыщхьэрэ яІэщ. Я ныжьыщ и гугъу пщІымэ, куэду зэщІэзыдокІ: адэ-анэхэри абыхэм я бынхэри зэдолажьэ, щІалэгъуалэ куэди диІэщ. Кьыддекіуэкі хабзэфІхэм ящыщщ нэхъыжьхэр нэхъыщІэхэм зэрадэІэпы кьуэр, лэжьыгъэ Іуэхуэхмкіэ зэрызэчэнджэщыр, Катет орие нэхъыщхьэ зиІэ Зелинскай Еленэ илъэс 20-м щІигъукІэ дохутыр нэхъыщхьэу щытащ, ндакьІпсту реабилитацэ кьудамэм и унафэщым и къуэдзэщ, Бэрсэдж Лидэ илъэс 40 хъуауэ диагностикэмкІэ пэшым щІэтщ, Семэн Зое ныбжьыщІэхэм я терапевтщ, Алтуевэ ФатІимэ КъБР-м щыхъ зиІэ и дохутырщ, нэм щыкІэльыпІть кабинетым щолажьэ, Зэхъуэжьу ФатІимэ дохутыр нэхъыщхьэм и къуэдзэщ, Какичевэ Ларисэ поликлиникэм и медсестра нэхъыщхьэщ. Апхуэдэу зи щІэ фІыкІэ кьыпІуэ хъун дэжьакІуэфІхэр ди мащІэкъым. Зи кьалэнхэм хъарзынэу екьуІэ, уи дзыхь зэбгъэз хъун /лжьэгъуэхэр ущиІэм и деж Іуэхур докІ. Аэр дыдзэрикъудым сроГушхуэ.

- ФатІимэ, узыфэр зыхуэдэр щыуагъэншэу кьэфкутэщ, сабийхэм фелъэзн щхьэкІэ фызыхуеи Іэмэпсымэхэмкіэ фыкьыззрыгъэгъэнэщам куэд елъытащ. Абы и лъэныкъуэкІэ фи Іуэхур дауэ щыт?

- Новэрей зэманым кьэзэгъ лабораторэхэр диІэщ. УЗИ зэращІ ІэмэпсымэщІэхэмкІэ ЭКГ-эмкІи дыкьыдзэгъэпэщащ. Нэхьапэм щымыІащ, фиброгастроскопиемкІэ пэш кьызэІутхащ. Мы сымаджэщыр щащІащэ щытар 1969 гъэрщ. Дызыхуей Іэмэпсымэхэр ирикъуу диІэщ, ауэ пэшхэр кьыдомэщІэкІ. Ар кьаІытэрэ, ми гъэм ди сымаджэщым епІІанэ кьат кьытращІыхьыну дыкьагъэгугъащ.

- Сымаджэхэр нэхъ кьыхэзыгъэзыхьу, гъэхъужыгъуейуэ сыт хуэдэ узыфэхэра фызрихьэлІэр?

- Сабий кьалъхуагьащэхэмрэ илъэс 12-14 зи ныбжьхэмрэ я щхьэм ІыкІэ зэрыдэкІуейм щыхъумалъхьэщ, абы зэреджэр гипертензиемэ и синдромщ. А узыфэр зиІэхэм я щхьэр кьеуэ зэпытуу, я лъэр щІэщІэу, кьэмэхьыу, я лъэм и зекІуэкІэм зихуэдэжу апхуэдизщ. Дохутыр-неврологхэр апхуэдизхэм йоІэзэ, лъы дэуеяр ирагъэхьаж. Шынагъэуэ сабийр гуэз иІэу кьаІъхуми. Нужьрей илъэсхэм а узыфэм нэхъ дыкьеГъэгъуазэ. А, В, С гепатитхэр кьаймыуэлІэн щхьэкІэ и чэзум мастэ зэрыхалъхьэм и фІыгъэкІэ зи тхьэмщІыгъу узэхэр куэд хъуркъым, фэгъаз зиІэхэм куэдрэ дрихьэлІэркъым, итІанэ полиомелит узыфэми дыполъэщ. Зэрыдубзыхуам ткІийуэ дыштету еджапІэхэмрэ сабий гъэсапІэхэмрэ мастэ щыхьдоІъхьэ, ди лэжьыгъэм ехьэлІа адерей Іуэхугъуэ псори зэуІуу идогъэкІуэкІ. АбыкІэ сэбэпышхуэ мэхъу ди гупыр зэрызэкъуэтымрэ дэтхэнэ зыми и кьалэныр жэуапльныгъэ хэльу зэригъэзащІэмрэ.

- Упсэу, ФатІимэ. У и Іэщіагъэм и хъер пльагъуу ныжьыри куэдрэ улэжьэну ди гуапэщ.

Епсэльар

ТЕКІУЖЬ Заретэщ.

● Ди псэлъэгъуэр

Мэремщауэ ФатІимэ

«Ныбжьэгъугъэ» псальэр зи мыхьэнэкІэ ину, зи кІуплІэкІэ кІууэ, кьарукІэ дьэщу зэрыщІытыр зи фІэщ хъуэм сащыщу сэ. Абы и щапхьэщ ІхьэщІокІуэ Хьисэрэ сэрэ ди зэхуаку дэлъа гурыщІэ кьаб эр, пэжыр. Дэ дызэныбжьэгъуащ илъэс 37-кІэ, Хьисэ тхьэмыщкІэр дунейм ехьыжьхуэкІэ. Абы дьандэрэ илъэс 20-м щІигъуащ, ауэ си ныбжьэгъужьыр ноби сщыгъупщэркъым. Сопсэу ди зэхущытыкІа кьабзэм псэм кьыщигъэна хуабагъэмкІэ, дызытепсэльыхьа Іуэхугъуэхэм, зэрызэзэм ящыщІа гукъэкІыжхэмкІэ.

ХьИСЭРЭ сэрэ япэу дыщызэрыльэгъуар 1949 гъэм мэкъуауэгъуэм и 6-рщ. Абы щыгъуэ Кьэбэрдейм щыщІалэ 36-рэ Хэкум кьулыкъу хуэзыІэну дзэм дащэнути, Налшык военкоматым и бжэІупэм дыІутт ди Іыхьлыхэр, благъэхэр, ныбжьэгъухэр ди гъусэу. Сэ сезыгъэжьэну нэкІуахэм яхэтт ди анэм и шыпхъуэм и пхъунт. Абдеж дыщытрэ, щыпхъэщхьэхуэ, экІуэ хъуати, иджыри щІэх дыІуа шынукъым жыІэщ, дытегушхуэри, си ныбжьэгъу Кьардэн Залымджэрий си гъусэу а хьыджэбзитІыр я унэм тшэжащ. Боенкоматым кьэдгъэзэжкІэ, абдеж зыри щытыжтэкъым – къулыкъу зыщІэну щІалэхэр гъуэгу вокзалым яшакІэт. Сыт тщІэнт - дэ жэкІэ вокзалымкІэ дуІэщ. Дыздэкъэм жызоІэ: «Жыжьэ арэмэ дэкІмэ, дэ дожэ». «Ари пэжи, псальэ шэрыуи», - гуушІэр кьыздиІыгъыу дыхьэшхыурэ Залымджэрийрэ сэрэ ди гъусэхэр эдаша щыпІэм дынэсащ.

Дынэсмэ, ахэр вагонхэм ирагъэшакІэт. Дэри дезыгъажьэхэм сэлам етхьэнри, адрейхэм дахэтІысхьэжащ. Абдежым Залымджэрий жэкІэ армэм дыдэрыкІуэр псоми яжриІэжащ. Куэд дэмыкІыу ди вагоным зы щІалэ бжьыбфІэшхуэ кьихьащ. Ар щІэупщІащ: «Дэтхэнэра-тІэ жэкІэ армэм кІуэр?» жиІэри икІи а упщІэм и жэуапу псори зэуэ дыщІэдэкьхьэшхащ. Ар Тхьэщокьуэ Хьисэт. Дзэлыкьуэкьуэжа щыщ щІалэт.

Хьисэ сэрэ ди гъащІэм зэщхьу зыкъом хэтт. Курыт школым и кІэм нэс кьыдамыгъэухьу, фІыуэ дыІэрэджэр тегъэщІапІэ ящІри, тІури егъэджакІуэу ди школхэм дыкъыщІагъэнат. Аргуэрыжьти, дыладжьэрэ дызыщІеджэ педчилищэр кьыдмыуэ щыкІэ, дзэм кьулыкъу щытщІэну драджат. Адыгэ щІалитІри дыхэхуащ 903-нэ зенит топгъауэ полкым икІи дызэгъусэу, дыдзэ дэІэпыкъуу ильэсищрэ мазиплкІэ кьулыкъур етхьэкІащ. Армэ нэужьым щхьэж и Іэнатіэ Іуувэжащ, ди еджэнми рытщащ. Иджы дэ нэхъыбэу дыщызэхуэзэр сессиехэм дыкьыщыкІуэрат. Абы щыгъуэм хъыбару щыІэр зэтІуэтыльэрт, армэм дыдзэрыщыІар дигу кьэдгъэкІыжырт.

Гугъу дехьу деджами, зэи адрейхэм дакьыкІэрыхуэтэкъым зэныбжьэгъуитІыр, леблэмэ дыщыпІэрыр нэхъыбэт. Дэ щапхъэ тхуэхъурт ди егъэджакІуэ Кьамбий Хьэматі. Ар зэхуэдэу щыгуфІыкІырт дяку дэль зэныбжьэгъугъэ кьабзэмэ еджэным дызэрекьуІэну. Хьэматі и фІыгъэ куэд хэльщ Хьисэрэ сэрэ педчилищэр фІы дыдэу кьызэрыдухам.

ЗэныбжьэгъуитІым ди гъащІэр адэкІи матэщІэдзауэ екІуэкІакъым. Дыкоммунистти, школ Іуэхуэхэм кьадэкІуэу, партым пщэрылькъытхуищІ кьаІэнхэри дагъуэншэу зэрызэрІэтхъным дыхущІэкъурт. Дэ дызэрыегъэджакІуэм нэмыщІ, дыагитаторт, дыпропагандистт, дыналогэхэт, бригадирхэм дракъуэдэт. Школ каникулхэм деж дыкІэхэ озэт шыгухуту дымэкьуауэт, дыІэнащтэт, дыхадапщІэт. А ленин и гущыІэужкІэ Хьисэрэ сэрэ мурад тщІат ди щІэныгъэм хэтгъэкъэную. Ар ди гурашэу, педучилищэр кьызэрыдухрэ илъэс 13-и дэкІыкъауэ, дэ тІур КьБКъУ-м и тхыдэ факультетым дыщІэтІысхьащ. Абы щыгъуэ дэ ІыкІу ныбжьым дыиэсат, унагъуэ дыхьэжакІэт, ди сабийхэм школыр кьэзыухаи яхэт. Ди унагъуэхэм ныбжьэгъу-благъэ жых уиІэм хуэдэ зэпыщІэныгъэ яку дэльти, абы нэхъри щІигъэбыдэрт ди зэныбжьэгъугъэр.

ЖыпІэнурамэ, гугъу дехьу зэдгъэгъуэтащ щІэныгъэ нэхъыщхьэр. Ди ныбжьым теухуауэ кьэкІэрыкухэм дахэтыну ди щхьэ хуэдмыгъэфащэу, зэфІэкІыкІу диІэр етхьэлІащ еджэным. Хьисэ и адэр сымаджэхэти, абы гулыытэ лей хуимыщІуэ хьуртэкъым. Абы кьыхэкІыу лекцэхэм, семинархэм ящыщ гуэрхэм кьрихьэлІэртэкъым. Ауэ, «сыщыІакъым» жыміэу, сэ сыдэІэпыкъуурэ блигъэкІа дерсхэр псынщІэ дыдэу кьыщтажьыр т. Сессие дыщраджэ зэманхэм си щхьэгъусэр (и ахърэт дахэ ухьу) матэ хьэльэкІэ нытхуэкІуэрт зэныбжьэгъуитІым. Апхуэдэ дыдэт езым и унэм щІэсри.

Университетыр къэдуха нэужь, сэ школым иджыри сыщылэжьэжащ илъэс 13-кІэ. Илъэс 41-кІэ зы Іэнатіэр есхьэкІауэ, 1988 гъэм сэ пенсэ сыкІуащ. Хьисэ хуэхьар куэдкІэ нэхъ мащІэт. Пенсэ кІуэным ильэситІ иІэжу, 1986 гъэм ар дунейм ехьжащ...

НыбжьэгъуфІу сиІам пыщІа гукъэкІыжхэр куэд дыдэ мэхъу. Дэ дызэрыщІэрт гуаузкІи гуфІэгъуэкІи. Ауэ дыхущІэмыльэрэ зы зэман зэпэщІэщІэ дыхьуат. Иужьрейуэ Хьисэ щыслъэгъуар егъэджакІуэхэм я щІэныгъэм щыхагъахьуэ институтырт.

Куэд дэмыкІыу сэ нэщхьеягъуэ зэкІэльхьэжьыу кьыслъыкъуэкІа: илъэс зэкІэльхьэжьыкъэм зым я ужым адрейр иту дунейм ехьажащ си кьуэшищІу, си щхьэгъусэр, си ныситІыр, си малъхъиплІыр, си кьуэшхэм я бынхэм ящыщ, нэгъуэщІ си благъэ зыбжанэ. Си щхьэ си лажьэ хьури, Хьисэ и Іуэху зесхуэжакъым... КьыззрыщІэкІымкІэ (ар иужькІэщ кьыщысщІар), а зэман дыдэм зэуэзэзэпсэу дунейм ехьжащ илъэс куэдкІэ ныбжьэгъуфІу сиІа Тхьэщокъуэ Хьисэ. Гуаузэщ уэ сщыхъуат ар, ауэ зыслІэ сымыкІуэфурэ, зэманыр блэзгъэкІыуати, сыуукІыгъэжри, Тхьэщокъуэкъэ сахуэмыгузавэу сыкьэнащ. Дауи, сызахуэкъым. Ауэ апхуэдэу хуащ...

Зэзэмызэ уигу кьэкІ ІуІэжрэ кьэ ныбжьэгъуфІу ныбжьэгъуфІу сиІа Тхьэщокъуэ Хьисэ. Гуаузэщ уэ сщыхъуат ар, ауэ зыслІэ сымыкІуэфурэ, зэманыр блэзгъэкІыуати, сыуукІыгъэжри, Тхьэщокъуэкъэ сахуэмыгузавэу сыкьэнащ. Дауи, сызахуэкъым. Ауэ апхуэдэу хуащ...

Зэзэмызэ уигу кьэкІ ІуІэжрэ кьэ ныбжьэгъуфІу ныбжьэгъуфІу сиІа Тхьэщокъуэ Хьисэ. Гуаузэщ уэ сщыхъуат ар, ауэ зыслІэ сымыкІуэфурэ, зэманыр блэзгъэкІыуати, сыуукІыгъэжри, Тхьэщокъуэкъэ сахуэмыгузавэу сыкьэнащ. Дауи, сызахуэкъым. Ауэ апхуэдэу хуащ...

● ГукъэкІыжхэр

Си ныбжьэгъу Тхьэщокъуэ Хьисэ

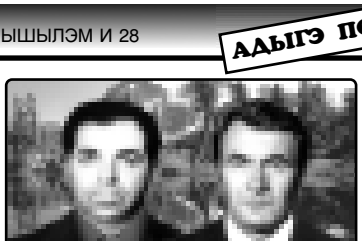

Гумэ БетІалрэ Тхьэщокъуэ Хьисэрэ КъБКъУ-р кьыщауха илъэсым.

● Футбол

Къэжэрыр кьыхожанькІ

Мы махуэхэм Тыркум зыщыІыгъаз «Спартак-Налшык»-м ныбжьэгъугъэ зэІуэпІэ дригъэкІуэкІащ Швейцариемрэ и «Бохум» футбол командрэ.

Командхэр зэрытемыгъэкІуауэ зэІуэпІэр 1:1-уэ ныхащ. Ди щІалэхэм ящыщу кьыхэжанькІащ пенальти дзыгъэкІа гъащхьауэ Къэжэр Назир. КьищынэмыщІауэ, Къэбэрдей-Балькъэрым и футбол командэ нэхъыщхьэм хэту а махуэм джэгуПІ губгъуэм кьихьащ командэм хэтхэри зыкІэльыпІьыну кьрагъэблагъэхэри: Стефанович (Щоджэн, 46), Ягченко (Лапин, 46), Джудович (Йованович, 46), Амисулашвили (Шумейкэ, 46), Филатов (Ещенкэ, 46), Дзыхьмыщ (Балэ, 46), Мэшыкьуэ (Мицейкэ, 46), Джагэрыиэ (Кисенков, 60), Гогуа (Бикмаев, 46), Ольгун (Фелине, 30. Кьэжэр, 60), Концевой (Гъэщокьуэ, 30. Ольгун, 60).

Зыгъэсэныгъэхэм хуэхэа зэманым кьриубыдэу «Спартак-Налшык»-м иджыри зэІуэпІт1, щыпышылэм и 30-мрэ мазаем и 2-мрэ, иригъэкІуэкІыну кьыпэщылІщ.

ЖЫЛАСЭ Замир.

● Гъуэгу къежьапІэ

Сурэтыщ Тхьэкіымашэ Ланэ КъБКъУ-м дизайнымкІэ и колледжым и егъэджакІуэщ. 1992-1998 гъэхэм дизайнер-егъэджакІуэ Іэщіагъэр щызригъэгъуэта университетым ар и лэжьакІуэщ 1999 гъэ лъандэрэ. Москва дэт студием ильэситкІэ сценографием щыхуеджащ.

2003 гъэм Ланэ и лэжьыгъэхэр хэтащ сурэтыщ Тхьэкіымашэ и гъэпсэгъуэныгъэу Налшык щекІуэкІам. А гъэ дыдэм Тхьэкіымашэм и Іэдакъэщэкіхэр щигъэпъэгъуащ «Іуащхьэмахуэ мамырыгъэм и щыгуфІ» епТыныгъэм *(Налшык къалэ)*.

Осетие Ищхьэрэ - Алание Республикэм и къалащхьэ Владикавказ ильэс кьэс щекІуэкІ «Кавказ Ищхьэрэм и щыхуб» сурэтыщхьэпэ симпозиумым 2007, 2008 гъэхэм хэтащ.

Зи гуащІэрэ зэфІэкІкІэ, зи лжьыбгъэрэ зи щыху хэтыкІэкІэ щапхъэ Тхьэкіымашэ Ланэ и гъэсэнхэмэ кьыдэлажьэхэми пщІэ кьыхуащІ.

Сурэтыр КЪАРЕЙ Элинэ ***трихащ.***

● Щіэ

Бгылъэм щыззуэфынухэр

МЫ ИЛЪЭСЫМ щыщІэдзауэ дзэм кьыхэпха щыщІэхэм ящыщу мин бжыгъэхэр щхьэхуэу хуагъэхьэзырынущ альпинизмэм. Абыхэм я кьалэн нэхъыщхьэу щытынур бгылъэ щІыпІэхэм щызэуэфынырщ. Абы папщІэ кьыдагъэкІынущ дзэ альпинизмэм зэрыкъуагъэзэжьынуру дерсхэр зэрыт тхьылъхэр. Апхуэдизу ирагъэкІуэкІынущ Урысей Федерацэм ЕтІэкІэ ЗэщІуэзэда и Къарухэм дзэ альпинизмэмкІэ и чемпионат.

Мы зэманым Кавказ Ищхьэрэм итщ Урысейм и зыхьумэжьныгъэ ІэнатІэм и бгы - фочаугъэ гупу тІу. Ахэр щыІэщ Налшык къалэ, Ботализ, Зеленчук щыщІэхэм. Урысейм альпинизмэмкІэ и Федерацэм и президент Волков Андрей къызэрыхигъэщамкІэ, дзэ альпинистхэр зыгъэсэну инструктор 800 ягъэхъэзырынущ.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

● Аруан куей

Мазэ лэжьыгъэр яублэ

ИЛЪЭС кьэс, хабзэ зэрыхъуам тету, щІышылэм и 25-м кьэзыщІэдзауэ мазаем и 25-м нэсыху КъБР-м и РОСТО-м (ДОСААФ-м) иригъэкІуэкІ мазэ лэжьыгъэм жыджэру хэтщ а Іуэхущапіэм и Аруан куей къудамэр. Абы и унафэщІ Темырзкъан Мухьэдин щыгъуазэ дызэриІащмкІэ, къытщІэхьуэ щІэблэм Хэкур фІыуэ яІъагъуу къыдэкІуэтеныныр дзэ къулыкъым хуэгъэхьэзырынымкІэ щыхьэнэ и мурадэр, ветеранхэм я Советыр, щІалэгъуалэ зэгухьэныгъэхэр. Псом япэу гулытэ хуащІэнущ куейм ит курыт еджапІэхэм РОСТО-м и къуда- мэхэр щызэфІагъэувэжыным.

Щэнхабзэмкіэ унэхэм щрагъэкІуэкІынущ гъэсэныгъэ мыхьэнэ зиІэ зэІуэпІэхэр, дзэ-спорт техникэм я моделхэр гъэпсэгъуэныр. Дзэ хуэІуэхущІэм, спортым, нэщанэ еуэрыи ехьэлІа зэхьэзэхуэхэри зэрыщІэкІынущ.

ЖАНХЪУЭТ Зузэ.

Адыгэ хабзэм щІэблэр щІэдвгъэпІыкІ

● Абы дегъэпІейтей

Дэтхэнэ лъэпкъыми езым и хабзэ иІэжщ. Ди лъэпкъыми кьыдогъуэгурыкІуэ хамэ щыпІэхэм и щІэр фІыкІэ щызыгъэІуа адыгэ хабзэ дахэр. Адыгэу зыкъэзыпытхэм дэтхэнэ зыми (и кьулыкъуми и кьулеягъми емылытауэ) и кьалэнщ абы и жыпхъэхэм тету псэуныр. Ауэ псори кьыщежьэжыр щІыхум и анэдэлъхубзэм дежщи, ар зыхуэмызэшэрыуэм адыгэ хабзэр ищІэну, адыгэ нэмысир хэлъыну?! Уи бзэри, уи хабзэри, уи нэмысри, сыт хуэдиз мылыку уимыІами, уэ ущыхуейм деж кьыпхуэщтэжынукъым, ауэ тынш дыдэу и чэзум сабийм бгъэдэлъхьэфынущ.

АБЫ И ЛЪЭНЫКЪУЭКІЭ адэ-анэм жэуапльныгъэхэу я пщІ кьыщохуэ: ахэращ сабийр хабзэм щызэпыІыкІын хуейри, я анэдэлъхубзэр фІыуэ ящІэу кьэзыгъэ тэджкІыпхэри. Унагъуэращ лъэпкъым иІэну щІэблэр узынщІэм и лъабжьэр щагъэтІылъыр.

Сыт атІэ адыгэ хабзэр, нэмысыр зищІысыр? Адыгэ хабзэр щыху хьэкІэ-хэтыкІэр, укьэзыкъуреихьхэм яхуэпщыпхъэ пщІэр, уи напэм кьебгъэззэгъыныр уи хуитынигъэм кьызэщІебгъэубыдэмрэ зыкІуэцІыпІгъащІэ мардэщ. Абы кьыгуэхьлІэ имыІэу епхащ адыгэ нэмысыр. Ар щІыху кьэс гъэзэныгъэ Іэдэбу хэльыр кьэзыгъэльагъуэ хьэл дахэщ.

Адыгэ хабзэр, нэмысыр зи жьэгум щытепщэхэм я сабийхэмрэ абыхэм пэІэщІэу щыт унагъуэхэм кьыщыхуэ цыкІуэхэмрэ хужьыкмрэ фІыцІэмрэ зэрызэпэщІэуэм хуэдэу зэщыщыкІынымкІэ хуэІуэ хуэмыдэу ар наІуэ я кьыщохьу сабий садхэм, школхэм. Языныкъуэ адэ-анэхэм я быным гъэсэныгъэ щигъуэтынури анэдэлъхубзэр щызрагъэщІынри еджапІэращ кьащІохьу. Ауэ ар щхьэтэпщІэжщ. Абы щыгугъуу адэ-анэхэм я быным кІэ я пщэ кьыдэхуэ кьалэныр ирырамыгъэкІуэтэкІ, дауэ мыхьуми, абыхэм я жьІэрыщ сабийм сытым дежи япэ иригъэщынущ.

ДызэІэбэкІыжкрэ 90 гъэхэм япэ ита лъэхъэнэр ди нэгу кьыщІэдгъэхьэжмэ, адыгэ хабзэр, нэмысыр зэрыльа унагъуэхэр куэдкІэ нэхъыбэт. Сыт хуэдэ зэхуэщытыкІэ дахэхэр ящІэ дыдэт унагъуэм исхэми, зэгъунэгъуэхми, благъэхэ-Іыхьлыхэми. Нэмысыщхьэтэкъэ нэхъыжьхэр щысу я быным (псом хуэмыдэу кьуэхэм) ядэджэгуу, Іэпплэкіэ хэщІыкІыгъэ. Зэрыщымытар, нысымрэ тхьэмадэмрэ щІэх дыдэ зэпсалъэу кьызэремыкІуэкІар, кьэзыща щауэм и адэм зыщигъэпщкІуу хабзэ дахэу зэрах эльар? У нагъуэм ис щыкІуми ним я кьалэнхэр зэщхьэщыхьат, дэ тхэнэми и увыпІэр ищІэжыгъ. Быным я нэхъыжьхэр нэхъыщІэхэм якІэльыпІьыпрт, нужьрейхэр кьу эш, шыпхъу пажжэм ядэпІьейрт, абыхэм я жьІэ ягъэзащІэрт.

Дунейпсо хабзэу кьоІуІэкІ балигъыпІэ нуиа быным унагъуэщІэ иуиІэу. Апхуэдэ унагъуэщІэ кьыщыгъэкуІэ дэтхэнэ лъэпкъми ещІ хабзэм тетыжу гуфІэгъуэ дауэдапщэхэр иращІэкІ. Адыгэ хабзэм тету ирагъэкІуэкІ хьэгъуэлІыгъуэр зыхуэбгадэ хъун щымыІэу дахэщ. Апхуэдэу щытми, иджырей хьэгъуэлІыгъуэхэм щытлъагъум гур хегъэщІ. Адыгэ хабзэм и Іыхьэ мащІэ дыдэщ а гуфІэгъуэ зэхьыхьэм кьыхэнэжар.

Дауэ-тІэ нобэрей хьэгъуэлІыгъуэр зэрекІуэжыр? Щауэми нысащэми я лъэныкъуэкІэ зэхуэпльэдэжри, Іуэхугъэ псынщІэ зэфІагъэкІ. Иджы кьаублауэ, нэхъыбэм хьэгъуэлІыгъуэ махуэм кІэльыкІуэри кІэльыкІуэри зэфІагъэкІ. Пхъум и хьэгъуэлІыгъуэм адэ-анэр хэтыныр хэт кьезыгъэжьар?!

АдэкІэ джэгум теухуауэ. ХьэгъуэлІыгъуэр зыІэтыр зэхуэпльэдэжри, Іуэхугъэ кьафэ екІури. Ауэ, ди жагъуэ зэрыхунщи, нобэ гуфІэгъуэ зиІэхэм я пщІантІэм кьыдэлукІыр адыгэ макьамэу кьызэрыщІэн щыІэкьым. А макьамэми ещхьыжщ щІалэгъуалэм я кьэфэкІэри. Синтезатор жыхуаІэ Іэмэпсымэм уасэ льапІенчуэ щІэтри, абыкІэ ирагъэжьу экІ дяэгур. Уеблэмэ ар хэмытмэ, хьэгъуэлІыгъуэр Іэта мыхьуауэ, ямыгъэлъэпІауэ ябж.

Ди нысащІэхэм хьэгъуэлІыгъуэм щатІагъэу щыт а адыгэ фащэ екІур кьэдым зрапэсыкьыжьа. Адыгэ фащэр тригъэйуэтащ европей бостей хужьым. Лъэпкым ящхьэжу дахэхэр зыхуІэт, псори зыщыгуфІыкІыу унагъуэм кьиухьа нысэ цыкІум идэркьым ефата» фІэкІ и щхьэм триупхьэри. «Сэ адрейхэм нэхьрэ сынэхьыкІэу ара?! - жеІэри кьоув.

Апхуэдэу хьэгъуэлІыгъуэ гуэрым дыхэту унэишэм Іуэхугъуэ гуэрым ящІэ. Ар Тхьэщокъуэ Хьисэт. Дэ ІэпыкІуэ Хьисэт. Дэ ІэпыкІуэ зыкъом хэтт. Курыт школым и кІэм нэс кьыдамыгъэухьу, фІыуэ дыІэрэджэр тегъэщІапІэ ящІри, тІури егъэджакІуэу ди школхэм дыкъыщІагъэнат. Аргуэрыжьти, дыладжьэрэ дызыщІеджэ педчилищэр кьыдмыуэ щыкІэ, дзэм кьулыкъу щытщІэну драджат. Адыгэ щІалитІри дыхэхуащ 903-нэ зенит топгъауэ полкым икІи дызэгъусэу, дыдзэ дэІэпыкъуу ильэсищрэ мазиплкІэ кьулыкъур етхьэкІащ. Армэ нэужьым щхьэж и Іэнатіэ Іуувэжащ, ди еджэнми рытщащ. Иджы дэ нэхъыбэу дыщызэхуэзэр сессиехэм дыкьыщыкІуэрат. Абы щыгъуэм хэзыбару щыІэр зэтІуэтыльэрт, армэм дыдзэрыщыІар дигу кьэдгъэкІыжырт.

Гугъу дехьу деджами, зэи адрейхэм дакьыкІэрыхуэтэкъым зэныбжьэгъуитІыр, леблэмэ дыщыпІэрыр нэхъыбэт. Дэ щапхъэ тхуэхъурт ди егъэджакІуэ Кьамбий Хьэматі. Ар зэхуэдэу щыгуфІыкІырт дяку дэль зэныбжьэгъугъэ кьабзэмэ еджэным дызэрекьуІэну. Хьэматі и фІыгъэ куэд хэльщ Хьисэрэ сэрэ педучилищэр фІы дыдэу кьызэрыдухам.

ЗэныбжьэгъуитІым ди гъащІэр адэкІи матэщІэдзауэ екІуэкІакъым. Дыкоммунистти, школ Іуэхуэхэм кьадэкІуэу, партым пщэрылькъытхуищІ кьаІэнхэри дагъуэншэу зэрызэрІэтхъным дыхущІэкъурт. Дэ дызэрыегъэджакІуэм нэмыщІ, дыагитаторт, дыпропагандистт, дыналогэхэт, бригадирхэм дракъуэдэт. Школ каникулхэм деж дыкІэхэ озэт шыгухуту дымэкьуауэт, дыІэнащтэт, дыхадапщІэт. А ленин и гущыІэужкІэ Хьисэрэ сэрэ мурад тщІат ди щІэныгъэм хэтгъэкъэную. Ар ди гурашэу, педучилищэр кьызэрыдухрэ илъэс 13-и дэкІыкъауэ, дэ тІур КьБКъУ-м и тхыдэ факультетым дыщІэтІысхьащ. Абы щыгъуэ дэ ІыкІу ныбжьым дыиэсат, унагъуэ дыхьэжакІэт, ди сабийхэм школыр кьэзыухаи яхэт. Ди унагъуэхэм ныбжьэгъу-благъэ жых уиІэм хуэдэ зэпыщІэныгъэ яку дэльти, абы нэхъри щІигъэбыдэрт ди зэныбжьэгъугъэр.

ЖыпІэнурамэ, гугъу дехьу зэдгъэгъуэтащ щІэныгъэ нэхъыщхьэр. Ди ныбжьым теухуауэ кьыкІэрыкухэм дахэтыну ди щхьэ хуэдмыгъэфащэу, зэфІэкІыкІу диІэр етхьэлІащ еджэным. Хьисэ и адэр сымаджэхэти, абы гулыытэ лей хуимыщІуэ хьуртэкъым. Абы кьыхэкІыу лекцэхэм, семинархэм ящыщ гуэрхэм кьрихьэлІэртэкъым. Ауэ, «сыщыІакъым» жыміэу, сэ сыдэІэпыкъуурэ блигъэкІа дерсхэр псынщІэ дыдэу кьыщтажьыр т. Сессие дыщраджэ зэманхэм си щхьэгъусэр (и ахърэт дахэ ухьу) матэ хьэльэкІэ нытхуэкІуэрт зэныбжьэгъуитІым. Апхуэдэ дыдэт езым и унэм щІэсри.

Университетыр къэдуха нэужь, сэ школым иджыри сыщылэжьэжащ илъэс 13-кІэ. Илъэс 41-кІэ зы Іэнатіэр есхьэкІауэ, 1988 гъэм сэ пенсэ сыкІуащ. Хьисэ хуэхьар куэдкІэ нэхъ мащІэт. Пенсэ кІуэным ильэситІ иІэжу, 1986 гъэм ар дунейм ехьжащ...

НыбжьэгъуфІу сиІам пыщІа гукъэкІыжхэр куэд дыдэ мэхъу. Дэ дызэрыщІэрт гуаузкІи гуфІэгъуэкІи. Ауэ дыхущІэмыльэрэ зы зэман зэпэщІэщІэ дыхьуат. Иужьрейуэ Хьисэ щыслъэгъуар егъэджакІуэхэм я щІэныгъэм щыхагъахьуэ институтырт.

Куэд дэмыкІыу сэ нэщхьеягъуэ зэкІэльхьэжьыу кьыслъыкъуэкІа: илъэс зэкІэльхьэжьыкъэм зым я ужым адрейр иту дунейм ехьажащ си кьуэшищІу, си щхьэгъусэр, си ныситІыр, си малъхъиплІыр, си кьуэшхэм я бынхэм ящыщ, нэгъуэщІ си благъэ зыбжанэ. Си щхьэ си лажьэ хьури, Хьисэ и Іуэху зесхуэжакъым... КьыззрыщІэкІымкІэ (ар иужькІэщ кьыщысщІар), а зэман дыдэм зэуэзэзэпсэу дунейм ехьжащ илъэс куэдкІэ ныбжьэгъуфІу сиІа Тхьэщокъуэ Хьисэ. Гуаузэщ уэ сщыхъуат ар, ауэ зыслІэ сымыкІуэфурэ, зэманыр блэзгъэкІыуати, сыуукІыгъэжри, Тхьэщокъуэкъэ сахуэмыгузавэу сыкьэнащ. Дауи, сызахуэкъым. Ауэ апхуэдэу хуащ...

Зэзэмызэ уигу кьэкІ ІуІэжрэ кьэ ныбжьэгъуфІу ныбжьэгъуфІу сиІа Тхьэщокъуэ Хьисэ. Гуаузэщ уэ сщыхъуат ар, ауэ зыслІэ сымыкІуэфурэ, зэманыр блэзгъэкІыуати, сыуукІыгъэжри, Тхьэщокъуэкъэ сахуэмыгузавэу сыкьэнащ. Дауи, сызахуэкъым. Ауэ